

کبودی خود به خودی دو طرفه دور چشم در یک خانم حامله

غلامحسین یعقوبی^۱ - بهروز حیدری^۲ - محمدعلی یعقوبی^۳

چکیده

کبودی دور چشم به دنبال علل ضربه‌ای به ناحیه سر و گردن و علل غیر ضربه‌ای دیده می‌شود. در این مقاله یک مورد خود به خودی کبودی دور چشم غیرضربه‌ای دو طرفه در خانمی ۲۴ ساله در ماه هشتم حاملگی گزارش شده است. این بیمار ۱۲ ساعت پس از استفراغ، متوجه کبودی دور چشمانش شد که این کبودی به صورت دو طرفه با برتری در چشم راست بود. بیمار سابقه تروما و عمل جراحی قبلی سر و گردن را ذکر نمی‌کرد. حدت بینایی، معاینات چشمی، فشار خون و آزمایش ادرار بیمار طبیعی بود. این کبودی، ۲۰ روز بعد از مراجعه اول بیمار، کاملاً رفع شد و بیمار پس از گذشت شش ماه مشکلی نداشت. علل عمومی و موضعی زیادی برای ایجاد خونریزی دور چشم وجود دارد ولی علت بروز خود به خودی کبودی دور چشم در بیمار حامله‌ای که شواهد بیماری پره‌اکلامپسی را ندارد، ناشناخته است.

واژه‌های کلیدی: کبودی دور چشم، حاملگی، تهوع و استفراغ

مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند. ۱۳۸۸؛ ۱۶(۴): ۶۵-۶۸

دریافت: ۱۳۸۷/۱۱/۲۰ اصلاح نهایی: ۱۳۸۸/۸/۱۷ پذیرش: ۱۳۸۸/۸/۲۷

^۱ نویسنده مسؤؤل؛ متخصص چشم پزشکی و فلوشیپ شبکیه و زجاجیه؛ دانشیار گروه آموزشی چشم‌پزشکی، دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند
آدرس: بیرجند- خیابان غفاری- بیمارستان ولی عصر (عج)- بخش چشم
تلفن: ۰۵۶۱-۴۴۴۳۰۰۱-۶-۴۴۴۳۰۰۸۸-۰۵۶۱-۴۴۴۲۰۸۸ پست الکترونیکی: yaqubig@yahoo.com
^۲ عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند
^۳ دانشجوی پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد

مقدمه

کبودی دور چشم می‌تواند در اثر جراحات چشمی، در طی صدمات وارده به سر و گردن (شکستگی کف جمجمه)، کرانیوتومی و عمل رینوپلاستی ایجاد شود (۱-۵)؛ همچنین این عارضه در متاستاز تومور نوروبلاستوم به حفره اربیت (۶)، تب دانگ^۱ (۷)، مولتیپل میلوم (۸)، آمیلوئیدوزیس (۹، ۱۰) و حتی به دنبال کاردیوورژن (۱۱) نیز گزارش شده است. اگرچه پره‌اکلامپسی در حاملگی می‌تواند با کبودی دور چشم و خونریزی زیر پوستی تظاهر یابد، اما بر اساس دانسته‌های ما، تاکنون خونریزی و کبودی دور چشم در این بیماری گزارش نشده است (۱۲). در این مقاله یک مورد کبودی خود به خودی دور چشم دو طرفه در یک زن حامله گزارش می‌شود.

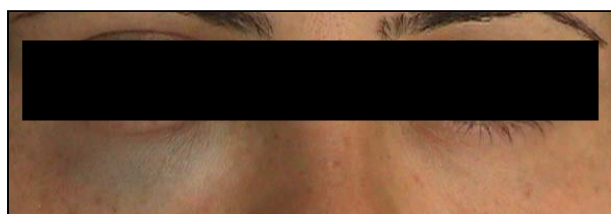
شرح مورد

یک خانم ۲۴ ساله در ماه هشتم حاملگی، به علت کبودی اطراف هر دو چشم به اورژانس چشم بیمارستان ولی‌عصر (عج) مراجعه نمود. بیمار سابقه حالت‌های تهوع و استفراغ در بارداری را ذکر می‌کرد که برای درمان از ویتامین B₆ استفاده کرده بود. کبودی دور چشم ۱۲ ساعت پس از قطع حالت‌های تهوع و استفراغ در بیمار ایجاد شده بود. بیمار هیچ‌گونه سابقه مصرف داروهای ضد انعقاد، بیماری چشمی و بیماری عمومی در طی حاملگی را نداشت. فشار خون بیمار ۱۲۰/۷۵ mmHg بود. در معاینه ناحیه پلک‌ها و کاسه چشم، کبودی دو طرفه اطراف چشم بدون درد و پروپتوز وجود داشت که در چشم راست از شدت خیلی بیشتری برخوردار بود (شکل ۱). در معاینه چشم، حدت بینایی تصحیح نشده در هر دو چشم ۲۰/۲۰ بود. بیومیکروسکوپی و معاینه ته چشم و همچنین بررسی‌های شیمیایی خونی از جمله قند خون و آزمایش ادرار طبیعی بودند. هیچ علامت یا نشانه‌ای از التهاب یا کانون عفونی در جای دیگر بدن وجود نداشت. این عارضه دو روز بعد از مراجعه اول بیمار، کاملاً رفع شد و بیمار در پیگیری

شش ماهه، مشکل خاص چشمی نداشت.

بحث

گزارشات زیادی وجود ارتباط بین کبودی دور چشم با تروما، اعمال جراحی روی جمجمه و رینوپلاستی را نشان داده‌اند (۱-۴، ۱۳). Singh به گزارش Loo در سال ۱۹۷۱ اشاره کرده که خونریزی اطراف چشم بدون ترومای موضعی را گزارش نموده است؛ در حالی که در پیدایش آن هیچ علت واضحی از جمله ضربه تشخیص داده نشده بود (۱۴). اگر چه تعداد اندکی کبودی دور چشم خود به خودی گزارش شده (۱۵) ولی این گزارش، موردی نادر است که در طی حاملگی و بدون وجود عامل مستعدکننده قابل تشخیص رخ داد. در حاملگی طبیعی، شرایط افزایش انعقادپذیری ایجاد شده، توسط افزایش فعالیت فیبرینولیز خنثی می‌شود و در نتیجه وضعیت انعقادی خون تغییری نمی‌کند (۱۶)؛ بنابراین در این

شکل ۱- کبودی دور چشم با شدت بیشتر در چشم راست بیمار در زمان مراجعه به بیمارستان

^۱ Dengue Fever

DeBroff ایجاد کبودی دور چشم در سر درد میگرنی را به علت فشار زیاد و خم شدن بیش از حد به دنبال استفراغ که باعث کشش بیشتر بر روی رگ‌های خونی که قبلاً تغییر شکل داده‌اند و سبب پارگی بعضی از آنها می‌گردد، عنوان کرده است (۱۹)؛ هر چند Nozzolillo و همکاران علت این عارضه در بیمار میگرنی را به علت خروج گلبول‌های قرمز به درون پوست به علت التهاب عصبی ناشی از فعال‌سازی سیستم عروقی عصب زوج ۵ مغزی در خلال حمله میگرن نسبت داده‌اند (۲۰)؛ به هر حال اگرچه این عارضه در بیمار گزارش شده در مقاله حاضر به دنبال استفراغ روی داده است، اما تأخیر ایجاد آن به دنبال استفراغ علل احتمالی دیگری را مطرح می‌کند؛ همچنین این بیمار سابقه سردردهای میگرنی را نیز نداشته است.

علت وقوع کبودی دور چشم، ۱۲ ساعت بعد از تهوع و استفراغ در این خانم حامله برای ما ناشناخته مانده و نیازمند مطالعات بیشتری است تا علت وقوع این عارضه مشخص گردد.

بیمار علاوه بر استفراغ، ممکن است عامل یا عوامل دیگری در ارتباط با ایجاد کبودی دور چشم نقش داشته باشند.

پره‌اکلامپسی به فشار خون حاملگی همراه با دفع پروتئین از کلیه گفته می‌شود که ناشی از فعالیت عروقی، افزایش انسداد عروقی، صدمه اندوتلیوم و تجمع پلاکتی است (۱۲) که می‌تواند منجر به خونریزی و کبودی پوستی گردد؛ اگر چه بعد از بررسی‌های لازم در این بیمار، پره‌اکلامپسی به عنوان علت احتمالی رد شد؛ زیرا وی فاقد فشار خون بالا و دفع پروتئین از کلیه بود.

خونریزی رتروبولبار غیرضربه‌ای در شرایطی ایجاد می‌شود که تمایل به خونریزی افزایش می‌یابد. این شرایط شامل اختلالات بافت همبند، اختلالات انعقادی اکتسابی یا مادرزادی، اختلالات شریانی- وریدی و سایر ناهنجاری‌های عروقی مادرزادی دیگر می‌باشد؛ همچنین خونریزی رتروبولبار خود به خودی به دنبال ایستادن‌های طولانی، زایمان و فشار خون بالا نیز پیش می‌آید. خونریزی رتروبولبار می‌تواند در اثر یک پدیده هیدروستاتیک مثلاً به دنبال مانور والسالوا ایجاد کبودی دور چشم کند (۱۷، ۱۸).

منابع:

- 1- Odebode TO, Ademola-Popoola DS, Ojo TA, Ayanniyi AA. Ocular and visual complications of head injury. *Eye (Lond)*. 2005; 19(5): 561-566.
- 2- Pelletier CR, Jordan DR, Braga R, McDonald H. Assessment of ocular trauma associated with head and neck injuries. *J Trauma*. 1998; 44(2): 350-354.
- 3- Shin YS, Lim NY, Yun SC, Park KO. A randomised controlled trial of the effects of cryotherapy on pain, eyelid oedema and facial ecchymosis after craniotomy. *J Clin Nurs*. 2009; 18(21): 3029-3036.
- 4- Al-Arfaj A, Al-Qattan M, Al-Harethy S, Al-Zahrani K. Effect of periosteum elevation on periorbital ecchymosis in rhinoplasty. *J Plast Reconstr Aesthet Surg*. In press 2008.
- 5- Ghazi-Nouri SM, Vote BJ, Sullivan PM. Periorbital ecchymosis as a sign of perforating injury of the globe. *Clin Experiment Ophthalmol*. 2005; 33(2): 194-196.
- 6- Ahmed S, Goel S, Khandwala M, Agrawal A, Chang B, Simmons IG. Neuroblastoma with orbital metastasis: ophthalmic presentation and role of ophthalmologists. *Eye (Lond)*. 2006; 20(4): 466-470.
- 7- Kumar V, Ghosh B, Raina UK, Goel N. Bilateral periorbital ecchymosis in a case with dengue fever. *Indian J Ophthalmol*. 2009; 57(3): 242-243.
- 8- Loo H, Forman WB, Levine MR, Crum ED, Rassiga AL. Periorbital ecchymoses as the initial sign in multiple myeloma. *Ann Ophthalmol*. 1982; 14(11): 1066-1068.

- 9- Weingarten TN, Hall BA, Richardson BF, Hofer RE, Sprung J. Periorbital ecchymoses during general anesthesia in a patient with primary amyloidosis: a harbinger for bleeding? *Anesth Analg*. 2007; 105(6): 1561-1563.
- 10- Outteryck O, Stojkovic T, Launay D, Meignie-Ramon B, Vermersch P. Periorbital ecchymoses are not pathognomonic of the light-chain type of amyloidosis. *Acta Derm Venereol*. 2007; 87(6): 544-545.
- 11- Wackym PA, Ware JM, Gray GF Jr. Subconjunctival hemorrhage, periorbital ecchymoses, and facial petechiae following cardioversion. *J Tenn Med Assoc*. 1985; 78(10): 619-621.
- 12- Facchinetti F, Allais G, D'Amico R, Benedetto C, Volpe A. The relationship between headache and preeclampsia: a case-control study. *Eur J Obstet Gynecol Reprod Biol*. 2005; 121(2): 143-148.
- 13- Li Y, Xu G. Complications of nasal endoscopic surgery. *Zhonghua Er Bi Yan Hou Ke Za Zhi*. 1998; 33(3):142-145. [Chinese]
- 14- Singh AJ. Spontaneous orbital haemorrhage in purpura fulminans secondary to meningococcal septicaemia. *Eye (Lond)*. 2002; 16(2): 190-193.
- 15- Uchikova EH, Ledjev II. Changes in haemostasis during normal pregnancy. *Eur J Obstet Gynecol Reprod Biol*. 2005; 119(2): 185-188.
- 16- Eichinger S, Weltermann A, Philipp K, Hafner E, Kaider A, Kittl EM, et al. Prospective evaluation of hemostatic system activation and thrombin potential in healthy pregnant women with and without factor V Leiden. *Thromb Haemost*. 1999; 82(4): 1232-1236.
- 17- Kue R, Renzi F. Retrobulbar hemorrhage resulting from syncopal seizures after a dental procedure. *Am J Emerg Med*. 2007; 25(2): 228-230.
- 18- Fernandez S, Adhiyaman V. Giant cell arteritis presenting as peri-orbital ecchymosis. *Age Ageing*. 2005; 34(1): 85-86.
- 19- DeBroff BM, Spierings EL. Migraine associated with periorbital ecchymosis. *Headache*. 1990; 30(5): 260-263.
- 20- Nozzolillo D, Negro C, Nozzoli C, Rini A, Marco V, Passarella B. Migraine associated with facial ecchymoses ipsilateral to the symptomatic side. *J Headache Pain*. 2004; 5(4): 256-259.

Bilateral spontaneous periorbital ecchymosis in a pregnant woman

Gh. Yaghoubi¹, B. Heydari², M.A. Yaghoubi³

The causes of periorbital ecchymosis are traumatic and non-traumatic head and neck insults. This report deals with a non-traumatic bilateral spontaneous periorbital ecchymosis in pregnancy. The case studied was a 24-year-old woman in her eighth month of pregnancy who realized her spontaneous ecchymosis around both eyes which was more prominent in the right eye 12 hours after vomiting. She did not have any history of head and neck trauma or surgery. Her visual acuity, ophthalmic examination, blood pressure, and urine analysis were normal. Twenty days after the first evaluation, the ecchymosis completely recovered and the patient was well completely after six months. Although, there are systemic and local causes in the etiology of periorbital ecchymosis, spontaneous occurrence of the condition in a pregnant woman not having preeclampsia is unknown.

Key Words: Periorbital ecchymosis, Pregnancy, Vomiting

Journal of Birjand University of Medical Sciences. 2010; 16(4): 65-68

Received: 8.2.2009   Last Revised: 8.11.2009   Accepted: 18.11.2009

---

¹ Corresponding Author; Associated Professor of Birjand Medical University. Yaqubig@yahoo.com

² Assistant Professor of Birjand Medical University

³ Medical Student of Mashhad Azad University